

Tentamen Elektriska Kretsar och Elenergi för Z2 (RRY135). 2015-01-14, 14:00-18:00. Institutionen för Rymd och geovetenskap.

Ansvarig lärare:

Hans Nordman, ankn 1564, besöker tentamen ca 15:00 och 16:30

Stefan Lundberg, ankn 1635, besöker tentamen ca 15:00 och 16:30

Examinator: Hans Nordman

Tillåtna hjälpmedel (indexeringar och markeringar är tillåtna i Formelsamling samt tabellverk):

Formelsamling: E. Palmberg "Elektriska kretsar och Elenergi".

Tabellverk: Physics Handbook, Mathematics Handbook.

Chalmersgodkänd räknare.

Betygsgränser (av maximalt 50 poäng):

Betyg 3: 20 poäng

Betyg 4: 30 poäng

Betyg 5: 40 poäng

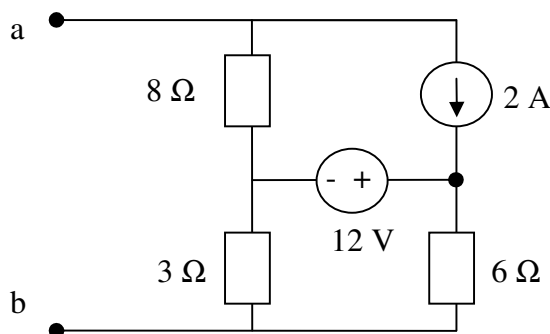
Lösningar: Anslås på hemsidan 2015-01-15.

Granskning: Tid och plats anslås senast 2015-02-03 på hemsidan.

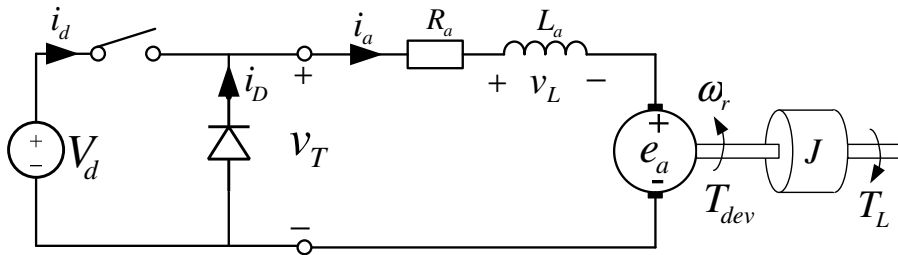
Kom ihåg! Rita tydliga figurer med referensriktningar och beteckningar. Dimensionskontroll, Motiveringar. Om uppgifter saknas i problemtexten, gör då själv rimliga antaganden.

*****

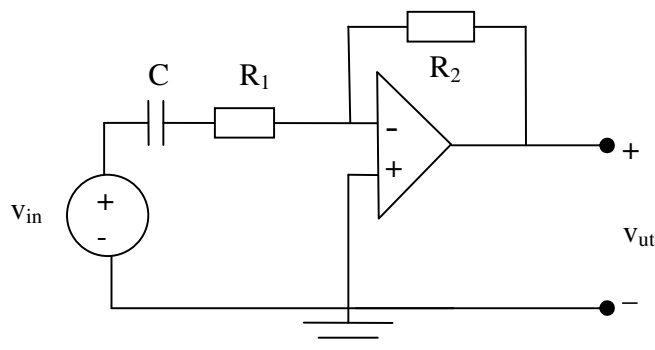
1. a) Beräkna Thevenin-ekvivalenten för tvåpolen a-b med en ideal likströmkälla på 2A och en ideal likspänningskälla på 12 V. (4p)
b) Beräkna effekten som ström- respektive spänningskällan avger eller mottar. (3p)
c) Hur skulle Thevenin-resistansen ändras om den ideala spänningskällan ersattes med en mer realistisk modell inkluderande en inre resistans $R_i=2 \Omega$. (2p)

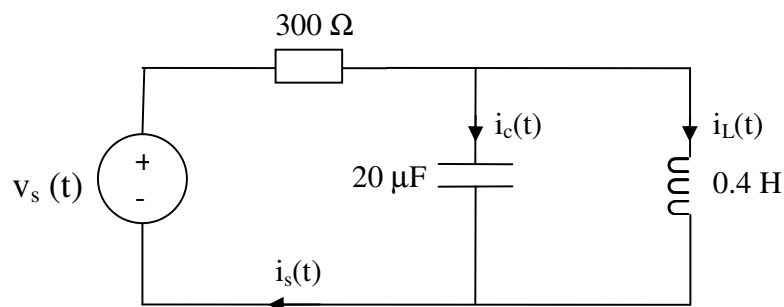
2. En 12 V permanentmagnetiserad likströmsmaskin enligt figuren nedan har parametrarna: $R_a=0.5 \Omega$, $L_a=50 \mu\text{H}$ och $\lambda=K\phi=0.05 \text{ Wb}$ (konstant). Maskinen driver en fläkt som har momentkaraktistiken $T_L = 10^{-6} \omega_m^2 \text{ Nm}$. För att kunna styra varvtalet på maskinen är den kopplad till en nerspänningsomvandlare enligt figuren nedan, med en inspänning $V_d=12 \text{ V}$. Nerspänningsomvandlaren utspänning är maskinens mot-emk e_a och omvandlarens switch och diod kan anses vara förlustfria.

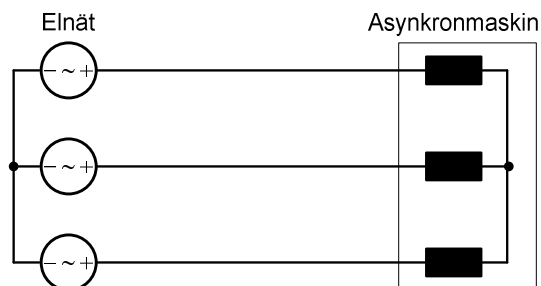
- a) Om nerspänningsomvandlarens switch är på hela tiden, beräkna maskinens varvtal, ankarström och den mekaniska effekt som fläkten mottar (4p)
- b) Switchen i nerspänningsomvandlaren switchas nu med en periodtid på T . Antag en duty cycle (D) och skissera strömmen genom dioden ($i_D(t)$), inströmmen ($i_d(t)$), strömmen genom induktansen ($i_a(t)$), spänningen över induktansen ($v_L(t)$), ankarspänningen ($v_T(t)$) samt spänningen över switchen ($v_{sw}(t)$). Glöm ej att sätta ut relevanta storheter på y och x-axlarna samt referenserna för strömmarna i figuren. Maskinens ankarresistans kan i denna uppgift försummas, dvs. $R_a=0$ och mot-emkn kan antas konstant. (3p)
- c) Härled sambandet mellan maskinens varvtal och nerspänningsomvandlarens inspänning (ω_m/V_d) som en funktion av duty cycle (D). Maskinens ankarresistans kan i denna uppgift försummas, dvs. $R_a=0$. (3p)
- d) Det lägsta varvtal som fläkten används vid är $\omega_m=100 \text{ rad/s}$. Beräkna det lägsta värdet på switchfrekvensen, $f=1/T$, för att omvandlaren alltid skall arbeta i CCM. Maskinens ankarresistans kan i denna uppgift försummas, dvs. $R_a=0$. (4p)
3. En sinusformad spänningskälla $v_{in}(t)$ med variabel vinkelfrekvens ω är kopplad till en op-krets enligt figur. Parametervärden: R_1 och R_2 ska bestämmas, och $C=1 \mu\text{F}$ Operationsförstärkaren kan antas vara ideal.
- a) Bestäm överföringsfunktionen $H(f)=V_{ut}/V_{in}$. Uttryck svaret i R_1 , R_2 , och C . Vilken typ av filter representerar detta? Förklara! (4p)
- b) Välj värden på R_1 och R_2 så att filtrets brytvinkelfrekvens blir $\omega_B=500 \text{ rad/s}$ och den maximala överföringsfunktionen uppfyller $|H|=2$. (3p)
- c) Skissa ett approximativt Bodediagram för beloppet av H för de valda parametervärdena. (2p)

4. En sinusformad växelspanningskälla med $v_s(t)=50\cos(\omega t)$ V med $\omega=500$ rad/s är kopplad till en krets enligt figur nedan.
- Bestäm inimpedansen Z_{in} som spänningskällan ser. Är kretsen induktiv eller kapacitiv vid denna frekvens? (2p)
  - Beräkna strömmarna $i_s(t)$, $i_c(t)$ och $i_L(t)$! (3p)
  - Antag att frekvensen hos spänningskällan v_s varierar. Vid en viss vinkelfrekvens uppmäts sambandet $i_c+i_L=0$. Beräkna vinkelfrekvensen, samt strömmarna $i_s(t)$, $i_L(t)$ vid den nya vinkelfrekvensen! (3p)

5. En Y-kopplad 6-polig asynkronmaskin matas med märkspänning 400 V (RMS huvudspänning) och 50 Hz. Maskinen har följande parametrar: $R_s=0.18 \Omega$, $X_s=0.63 \Omega$, $R'_r=0.19 \Omega$, $X'_r=0.63 \Omega$ och $X_m=12 \Omega$.
- Vid tomgång (olastad maskin) beräkna maskinens hastighet, fasström och effektfaktor. (3p)
  - Faskompensera asynkronmaskinen så att $\cos \varphi$ blir 1 i tomgång. Vilken komponent använder du för att faskompensera? Beräkna värdet på komponenten. (3p)
  - I figuren nedan, rita in hur du kopplar in din faskompensering. (1p)

- Beräkna maskinens startström (den högsta strömmen under starten) och startmoment. (3p)